

Mijn stad onze Planeet!

ALLE BEETJES HELPEN, WANT WE ZIJN MET
MEER DAN EEN MILJOEN BRUSSELAARS

Maandblad - Februari 2015 - n°93

PB-PP|B-10
BELGIE(N)-BELGIQUE

- 🕒 **Leefmilieu Brussel** > p3
nieuwe website online
- 🕒 **Wilde dieren in de stad** > p6
voederen of niet?
- 🕒 **Zonnepanelen** > p7
doe het zelf!

KRINGLOOPECONOMIE:
Wanneer afval een nieuwe
grondstof wordt

leefmilieu
brussel

.brussels

Denk lokaal!

Fruit en groenten die in (de directe omgeving van) Brussel worden geteeld, gemeenschappelijke aankoopgroepen, biomanden, lokale ruildiensten... Er duiken steeds meer "korte keten"-initiatieven op. Ze zorgen niet alleen voor samenhang, ze verminderen ook de ecologische voetafdruk en dragen hun steentje bij aan een meer solidaire economie. Laat die initiatieven dus maar komen! **Meer info: u kunt deze diensten vinden via online zoekmachines of www.biogenietengids.be**

BEDANKT!

In 2014 organiseerde Leefmilieu Brussel een enquête om de tevredenheid te kennen van de lezers van zijn publicaties: voldoet ons aanbod van brochures en tijdschriften aan uw verwachtingen? *Mijn stad onze planeet* kwam uiteraard ook in enkele vragen aan bod. Hieruit blijkt dat het tijdschrift goed ontvangen wordt en dat u het zelfs 9 op de 10 keer effectief leest. De informatie en tips die u te lezen krijgt, geven u zin om zelf ook actie te ondernemen voor een beter leefmilieu. De overgrote meerderheid onder u geeft ook aan dat het maandblad van Leefmilieu Brussel u helpt om de kwaliteit van het leefmilieu te verbeteren door anders te consumeren. Uit uw suggesties leiden we af dat u nog meer informatie wil ontvangen om concreet iets te ondernemen, via tips of getuigenissen van Brusselaars die in hun wijk, met andere inwoners van de stad, of bij hen thuis mooie initiatieven ondernemen. Beetje bij beetje zal *Mijn stad onze planeet* zich aanpassen om nog beter in te spelen op uw verwachtingen. Wij hopen alvast dat u massaal onze informatie zult verslinden. Bedankt!

EEN PIEK, DIE PAK IK AAN!

EEN PIEK,
DIE PAK IK AAN

Elke winter kent België verschillende **pollutiepieken die slecht zijn voor onze gezondheid**. We kunnen ze vermijden, en dat hebben we voor een stuk zelf in de hand: het openbaar vervoer nemen, carpoolen, soepel rijden, thuiswerken als het kan... U komt alles te weten over de preventieve maatregelen en de acties die Brussel onderneemt bij pollutiepieken op www.pollutiepiek.be. U kunt zich ook gratis op deze website inschrijven om via een sms of e-mail meteen op de hoogte te worden gebracht als er een pollutiepiek dreigt.

DE PINOCCHIO-AWARDS OM DE GROOTSTE LEUGENAARS TE BELONEN EN GREENWASHING AAN DE KAAK TE STELLEN!

Een onderscheiding die bedrijven en organisaties liever niet zouden krijgen. De Pinocchio-Awards willen de negatieve milieu-impact aanklagen van bepaalde multinationals die nochtans beweren het concept van duurzame ontwikkeling na te leven.

Dit initiatief, dat wordt georganiseerd door les *Amis de la Terre France*, in partnerschap met het *Centre de Recherche et d'Information pour le Développement (CRID)* en *Peuples Solidaires*, is toe aan zijn zevende editie. Sinds 2008 worden jaarlijks laureaten geselecteerd op basis van hun greenwashing-praktijken. Het publiek kan stemmen voor drie categorieën:

- **Categorie 'Groener dan groen'**: toegekend aan het bedrijf dat, in vergelijking met haar werkelijke activiteiten, de meest foutieve en misleidende communicatiecampagne heeft gevoerd.
- **Categorie 'Eén voor allen, alles voor mij'**: toegekend aan het bedrijf met het meest agressieve beleid op vlak van toe-eigening, overexploitatie of vernietiging van natuurlijke grondstoffen.
- **Categorie 'Vuile handen, volle zakken'**: toegekend aan het bedrijf met het minst doorzichtige beleid inzake financiën (corruptie, fiscale ontduiking, enz.), lobbying en de toeleveringsketen.

De ngo's hopen dat deze drie awards de praktijken van ondernemingen kunnen veranderen. "Enkele onder hen zijn veranderd", bevestigde Juliette Renaud aan de krant *Le Monde*. "In het begin negeerde BNP Paribas ons. Maar vandaag is ze de eerste om onze vragenlijsten in te vullen en wil ze de beste leerling van de klas zijn. Er is vooruitgang, maar de weg is nog lang." **Meer info (EN): www.prix-pinocchio.org/en**

Mijn stad onze planeet

Verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus. - Leefmilieu Brussel-BIM - Havenlaan 86 C / 3000, 1000 Brussel - Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieu.irisnet.be - www.leefmilieu.brussels.v.u. : F. Fontaine & R. Peeters. **HOOFDREDACTEUR**: Mathieu Molitor. **HERLEZINGCOMITÉ**: Florence Didion, Isabelle Degraeve, Rik De Laet. **REDACTIE**: Jean Michel Corbisier **VERTALING**: Maarten Geerts. **PRODUCTIE**: www.4sales.be. De foto's tonen niet noodzakelijk de geciteerde personen. © LEEFMILIEU BRUSSEL - Gedrukt op gerecycleerd papier. De teksten in deze publicatie hebben tot doel de wettelijke bepalingen toe te lichten. Om de ware juridische toedracht van deze teksten te kennen, verwijzen we u naar de teksten van het Belgisch Staatsblad.

Nu online: de nieuwe website **WWW.LEEFMILIEU.BRUSSELS**

Welke premies voor geluidsisolatie kan ik aanvragen? Waar bevindt zich het Tenboschpark? Ik zou een antireclamesticker willen bestellen voor mijn brievenbus. Bestaat er een kaart van alle voorbeeldgebouwen? Waar kan ik de gids vinden van de Groene Wandeling? Hoe kan ik mijn voeding verbeteren? Hebt u tips en tricks om mijn afval te beperken? Er zijn zoveel vragen en minstens zoveel antwoorden! De website van Leefmilieu Brussel is begin 2015 in een nieuw jasje gestoken, zodat u nog gemakkelijker informatie vindt omtrent leefmilieu in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Leefmilieu Brussel heeft een zeer uitgebreid pakket van bevoegdheden. De grote hoeveelheid documentatie die 24 uur op 24 ter beschikking is, vroeg om een grondige opfrisbeurt. Dat is nu gebeurd: de nieuwe website van Leefmilieu Brussel staat online. Een kort overzicht van de nieuwigheden...

EEN MENU MET ALLE THEMA'S leidt u meteen naar gedetailleerde informatie over het klimaat, water, mobiliteit, duurzame consumptie en alle thema's die te maken hebben met de bevoegdheden van Leefmilieu Brussel.

Als u door de verschillende rubrieken navigeert, kunt u de **INHOUD BESTEMD VOOR PROFESSIONALS/SCHOLEN IN- OF UITSCHAKELEN**. Dit om de informatie overzichtelijk te houden of om meer gerichte informatie te ontvangen over een specifiek onderwerp. Zo zal bijvoorbeeld info voor personeel van scholen enkel zichtbaar zijn als u dat wenst. Een goede manier om sneller door de informatie te surfen en tot de essentie te komen.

Dankzij het **PERMANENT LOKET** kunt u 24u/7d terecht bij Leefmilieu Brussel: elektronische formulieren downloaden, informatie raadplegen over de toekenning van premies, de lijst met erkende EPB-certificateurs consulteren... Tools die u het leven gemakkelijker maken!

EEN SECTIE **DOCUMENTATIE & KAARTEN EN EEN NIEUW DOCUMENTATIECENTRUM** (document.leefmilieu.brussels). U vindt er alles wat Leefmilieu Brussel publiceert: tijdschriften, brochures, verslagen, kaarten, projectfiches, adviezen, aanbevelingen... Een onuitputbare bron van informatie over de staat van het leefmilieu in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de programma's die de levenskwaliteit verbeteren.

Beter leven door **SLIMMER TE** de kringlooeconomie draait goed!

Een antwoord bieden op de slinkende voorraad natuurlijke grondstoffen, producten hergebruiken na een 'restyling' of arbeid opnieuw lokaal maken en nieuwe jobs creëren: de kringlooeconomie houdt heel wat beloften in. Deze generische term omvat een reeks initiatieven met niet altijd evidente namen: groene economie, functionele economie of industriële ecologie... Kort samengevat is het de bedoeling een economisch en industrieel systeem te creëren dat zuinig omspringt met energie en grondstoffen. Een systeem dat de voorkeur geeft aan hergebruik, herstelling en recyclage. Door de kringlooeconomie kunnen we dus concreet besparen zonder te moeten inboeten op onze levenskwaliteit.

Toen Alicia en Julien hun eerste kind kregen, Zoé, besloten ze al snel om haar slim te kleden. Gedaan met te kleine babykleding die vervangen moeten worden en met regelmatig (nieuwe of tweedehands) kleren kopen voor kinderen die maar blijven groeien. Ze besloten de kleren voor hun kleine meid te huren. Hoe gaat het in zijn werk? Een maandabonnement, kleurrijke kleren gemaakt van kwaliteitsstoffen en ontworpen door Brusselse designers, een nieuwe garderobe elke drie maand met gerecycleerde kleren die zo goed als nieuw zijn. Alicia en Julien dachten vooral aan het gebruik (het functionele aspect) in

Alicia en Julien besloten om de kleren voor hun kleine meid te huren: een goed voorbeeld van de kringlooeconomie.

plaats van het product. Het concept van Tale Me overtuigde hen. De levenscyclus van producten verlengen, de hoeveelheid afval verminderen, meervoudig gebruik mogelijk maken door te hergebruiken, delen, zijn ecologische voetafdruk verkleinen, kwaliteitsarbeid in de textielsector bevorderen... Er zijn heel wat concrete voordelen.

Een model dat werkt

Deze manier van consumeren betekent een echte (r)evolutie. In plaats van lineair te denken en producten van lage kwaliteit te produceren die slechts korte tijd worden gebruikt en die uiteindelijk worden weggegooid, kiezen producenten ervoor om producten met een duurzaam ontwerp te vervaardigen. Deze duurzame producten kunnen opnieuw worden gebruikt voor verschillende opeenvolgende functies, nadat ze vernieuwd/aangepast en integraal werden gerecycleerd. Niet alleen het leefmilieu wint er bij: korte ketens, niet-verplaatsbare jobs, minder behoefte aan grondstoffen, vermeden verspilling, vermindering van afval... De kringlooeconomie is gelanceerd!

Hergebruik voor elk kwaliteitsniveau

De kringlooeconomie is de tegenpool van de lineaire economie, waar men ontgint, produceert, consumeert en vervolgens weggooit terwijl men de slinkende voorraad grondstoffen steeds verder uitput en een enorme afvalberg creëert. De kringlooeconomie is gebaseerd op een economisch model dat positieve waardeketens creëert bij elk (her)gebruik van een product, vooraleer het definitief wordt vernietigd. En zelfs daarbij wordt (nagenoeg) geen afval geproduceerd dat niet kan worden hergebruikt. Het afval dat na een bepaald gebruik ontstaat, vormt de grondstof voor een nieuwe toepassing: de kringloop is gesloten zoals voorgesteld in het cascadesysteem voor het gebruik van hout (zie illustratie hieronder).

Een blok massief hout wordt hier niet eenmalig gebruikt als brandstof voor verwarming maar tijdens zijn levenscyclus meerdere keren getransformeerd om telkens op een andere manier te worden gebruikt: een meubelstuk wordt een MDF-spaanplaat die op haar beurt gerecycleerd wordt in isolerende OSB voor gebouwen om vervolgens te eindigen als houtpellets voor verwarming. Op het einde zal hetzelfde stuk hout, na 100 tot 150 jaar verschillende levens te hebben geleid, als as naar het bos terugkeren. Dit staat dus lichtjaren af van geprogrammeerde veroudering.

CONSUMEREN :

Brussel, de bakermat van de kringlooeconomie?

Van het huren van pakketjes duurzame kleding tot oesterzwammen kweken op koffiegruis, van groene daken met 0% afval tot het hergebruik van oude spullen: Brussel telt heel wat innovatieve ondernemers die op hun niveau een kringlooeconomie creëren. En als Brussel nog verder zou kunnen gaan? De ingrediënten zijn er. Leefmilieu Brussel ontwikkelt zich als aanspreekpunt om, samen met alle publieke en private spelers die dat wensen, het invoeren van de kringlooeconomie in ons Gewest te stimuleren en wil de wetgeving in die zin doen evolueren. Leefmilieu Brussel ondersteunt innovatie (via de bedrijfsincubator Greenbizz) net als onderzoek en ontwikkeling.

© Rewinddesign.be

Oude meubels een nieuwe look geven voor hergebruik: een voorbeeld van de kringlooeconomie.

BEKNOPTE WOORDENLIJST VAN DE KRINGLOOECONOMIE

↳ **ECO-ONTWERP** houdt rekening met elke mogelijke impact van een proces of een product op het leefmilieu tijdens zijn volledige levenscyclus. Op gewestelijk niveau kunnen bedrijven vrijwillig het initiatief nemen om hun producten en diensten ecologisch te ontwerpen en bij te dragen aan de gedragswijziging van hun cliënteel. Een voorbeeld hiervan is de houtcyclus in het schema hiernaast.

↳ De **FUNCTIONELE ECONOMIE** vervangt de verkoop van een product door de verkoop van het gebruik ervan. Het is het voorbeeld dat Alicia en Julien volgen voor hun kleine Zoé. De waarde van een product schuilt in het gebruik ervan en niet in het bezit van het product. De consument koopt een dienst in plaats van een product. De fabrikant, die de eigenaar kan zijn, zal bijgevolg de voorkeur geven aan de duurzaamheid van zijn product en afzien van de geprogrammeerde veroudering ervan vermits die voor hem niet rendabel is.

↳ **RECYCLAGE** is een proces om afval te verwerken om het nadien opnieuw in een productiecycclus te introduceren: bv. materiaal dat deel uitmaakte van een gelijkaardig product dat einde levensduur was of productieresten van andere producten. Een goed voorbeeld hiervan zijn de oesterzwammen die geteeld worden op koffiegruis dat verzameld wordt in verschillende bars in Brussel.

↳ **HERGEBRUIK** herintroduceert producten in de economische kringloop die niet langer voldoen aan de behoeften van de eerste consument. De markt van tweedehandswagens is een concreet voorbeeld. Andere voorbeelden zijn elektrische huishoudtoestellen die hersteld zijn, recuperatie en hergebruik van kantoormeubilair. We geven tafels, kasten en stoelen een nieuwe look om een mooier en meer trendy product te verkrijgen. Of we fabriceren decoratieve elementen of andere spullen op basis van hergebruikte oude producten.

2 FILMPJES OM MEER TE WETEN TE KOMEN:

De kringlooeconomie uitgelegd door de grondlegster, voormalig zeilster Ellen MacArthur: www.ellenmacarthurfoundation.org (EN) →

Wat zijn de uitdagingen van de functionele economie, als stap in de overgang naar een kringlooeconomie, in het Brussels Hoofdstedelijk

← Gewest? : <http://vimeo.com/66584244> (FR)

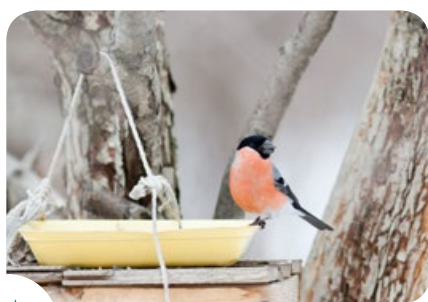

Bronnen : www.taleme.be/nl, www.permafungi.be, <http://greenskin-public.sharepoint.com> (FR), <http://opwielekes.be>, www.rewinddesign.be, <http://www.zoetises.be> (FR)

Dieren voederen: enkele graantjes mag, maar **OVERDAAD SCHAADT**

Als u dieren in de natuur voedert, hou dan rekening met de wet en gebruik uw gezond verstand. Het kan geen kwaad om de natuur af en toe een handje toe te steken. Maar het is niet aangewezen om dieren die in de vrije natuur leven afhankelijk te maken van voedsel dat mensen hen geven. Heeft het zin om dieren die vrij in de natuur leven te voederen? En zo ja, welke soorten mag u voederen en wanneer? En welke impact kan het voederen hebben op het leefmilieu?

De goudvink is een van die zangvogeltjes die we mogen helpen om de winter door te komen.

Vermijd stadsduiven te voederen!

De vos en de overgrote meerderheid van de dieren die vrij in de natuur leven kunnen zich zeer goed alleen behelpen om voedsel te vinden.

De horrorverhalen van een bruine beer die toeristen heeft gebeten in een natuurpark in het westen van Canada of van een onverwachte aanval van een haai langs de oevers van de Rode Zee in Egypte kunnen vaak op dezelfde manier worden verklaard: door hen te voederen, heeft de mens zijn relatie verstoord met dieren die vrij in de natuur leven. Dieren die er beetje bij beetje aan gewend zijn geraakt om voedsel te krijgen van de mens, zijn niet langer bang voor hun natuurlijke vijand en vallen aan als ze niet het voedsel vinden waarnaar ze op zoek zijn. In onze contreien zijn er geen beren of haaien, maar het zet wel aan tot nadenken. Hoe vaak worden hier mensen niet verrast door groepen onverschrokken, opdringerige duiven of door de aanwezigheid van agressieve kraaien of zwerfkatten, ratten en soms zelfs vossen. De relatie tussen mens en dier is aan het veranderen: vermijd dan ook het rechtstreeks en onrechtstreeks voederen van dieren die vrij in de natuur leven.

De wet is de wet

Volgens de gewestelijke wetgeving is het verboden om dieren in natuur- en bosreservaten te voederen. Dat geldt ook in de gewestelijke parken die Leefmilieu Brussel

beheert, tenzij u daarvoor uitzonderlijk de toestemming hebt. De gemeentelijke wetgeving verbiedt het voederen van dieren die vrij in de natuur leven in openbare ruimten en plaatsen (waaronder de gemeentelijke parken). Er bestaan wel enkele uitzonderingen, zoals tijdens vriesperiodes. Raadpleeg uw gemeentebestuur voor meer informatie.

Een goed gevoel...

Het is leuk om eenden brood te geven, bij goed en slecht weer, en in elk seizoen. Maar hoe sympathiek deze gewoonte ook mag zijn, doe het niet meer: al die kilo's brood en ander eten hebben een impact op de dieren en het leefmilieu zelf. Al dat voedselafval dat zich in de vijver opstapelt ontregelt het ecologisch evenwicht ervan. In de zomer geeft dit zelfs aanleiding tot algengroei waardoor er botulisme ontstaat, wat dodelijk is voor eenden.

Stadsduiven, nijlganzen en — nu en dan — ratten, doen zich te goed aan al dat brood, en planten zich razendsnel voort. Ze worden steeds talrijker en verjagen zo hun concurrenten. Gevolg: de verstoring van het evenwicht tussen de verschillende dierenpopulaties in de vrije natuur, zoals we die nu meemaken.

ONZE AANBEVELINGEN

- ➔ Voeder enkel kleine vogelsoorten, de zangvogels, en doe dit enkel tussen 01/11 en 01/04 als het vriest of sneeuwt.
- ➔ Geef elke dag op dezelfde plaats kleine hoeveelheden, en bouw het voederen geleidelijk af tegen het einde van de voederperiode (01/04 ten laatste).
- ➔ Geef vogels nooit brood, enkel graantjes of specifiek vogelvoer (pindanootjes, zonnebloempitten...). Voeding die rijk is aan koolhydraten en vetten om de lange koude nachten te overleven.
- ➔ Bewaar diervoer voor huisdieren in huis om te vermijden dat de hele buurt mee-eet. Doe hetzelfde met uw vuilniszakken.
- ➔ Voeder nooit dieren die vrij in de natuur leven.
- ➔ Uw compost kan een voedselbron zijn. Beheer hem goed om overlast te vermijden.

GRATIS warm water: met dank aan de zon!

© Ateliers de la rue Voot

In onze contreien heeft een gezin van vier personen voldoende aan 4 m² thermische zonnepanelen om te voorzien in 60% van zijn vraag naar sanitair warm water. *Les Ateliers de la rue Voot* geven Brusselaars de kans om thermische zonnepanelen te bouwen voor hun eigen familiale behoeften. Tijdens een opleidingscyclus van 12 sessies krijgt u, samen met anderen en in een ontspannen sfeer, alle tips en tricks omtrent zonnepanelen en leert u ze zelf te installeren.

Buiscollector, condensator, terugslagklep en circulatiepomp... Waarschijnlijk hebben er nu al een aantal onder ons afgehaakt. De terminologie en de technieken die eigen zijn aan zonnepanelen lijken voer voor professionals. *“Niets is minder waar, want het is niet zo ingewikkeld als het lijkt”*, aldus Patrick Wouters, 67 jaar, uit Brussel-Stad. Deze gepensioneerde politiecommissaris volgde de opleiding van *Les Ateliers de la rue Voot* in 2014. *“De mensen die aan deze opleiding deelnemen, zijn verre van professionals: een derde doet het-zelvers, een derde nieuwsgierigen, een derde gepassioneerden. Jean Motllo, de lesgever, legt ons alles van in het begin uit.”*

Een installatie op maat die mooi oogt

De opleiding volgen leidt niet altijd en onmiddellijk tot de installatie van een zonneboiler. *“Sommigen stellen de beslissing uit tot later, maar van zodra we klaar zijn, brengen we ons team op de been en trekken we enkele weekends met een paar het dak op om de installatie bij iemand van ons team af te ronden. Het is leuk en iedereen brengt zijn rugzak met kennis mee.”* Het resultaat is verre van prutswerk: bij de uiteindelijke installatie houdt men rekening met de kwaliteit van de gebruikte componenten, het uitzicht, het potentiële rendement, de luchtdichtheid, de afwerking van de lasnaden... Kortom, het team levert efficiënt werk van zeer hoge kwaliteit onder toezicht van lesgever Jean Motllo.

In 2014 werden in het kader van deze opleiding negen thermische zonnepanelen van 2 tot 3 m² geplaatst, waaronder vijf geïntegreerde installaties. Technische ondersteuning is verzekerd *“totdat het warme water uit de kraan komt”*. Een mooie ervaring om mee te maken...

74%

van het energieverbruik in kWh van een standaard Brussels gezin, gaat naar verwarming. Zonneboilers kunnen dat energieverbruik beperken en dus een impact hebben op onze factuur.

DE MAN ACHTER DEZE OPLEIDING, PIONIER JEAN MOTLLO

Jean Motllo is de animator 'Zonnetechnieken' in *Les Ateliers de la rue Voot*. Hij lanceerde de opleiding in 1982. *“Ik leg de techniek uit en toon dat niemand enige voorafgaande kennis nodig heeft om een zonneboiler te installeren. In onze maatschappij verbruiken we energie bij alles wat we doen. Hier, in onze opleiding, gebruiken we onze twee handen, en van het resultaat kunnen we 10, 20, 30 tot 40 jaar genieten. Het rendement is dus immens!”*

Jean Motllo

© Ateliers de la rue Voot

© Ateliers de la rue Voot

De opleiding 'Zonnetechnieken' wordt drie keer per jaar georganiseerd, op zaterdagochtend (van januari tot april en van september tot december) of tijdens een stage van een week in juli. Meer details over het programma en de volgende sessies vindt u op www.voot.be/techniquessolaires (opleidingen enkel in het Frans) - 02 762 48 93 - info@voot.be

patrick wouters

© Bart Azare

Hoe gaat het praktisch in zijn werk?

Deze opleiding van 12 sessies bestaat uit twee delen: een theoretisch (zonne-energie, demonstratie van fotovoltaïsche systemen en bezoek aan zonne-installaties) en een praktisch luik (bouw van warmtecollectoren, installatie van een zonneboiler en loodgieterij). Om het leerproces te vergemakkelijken, kunnen maximum negen 'stagiair(e)s' zich inschrijven voor elk van de opleidingen. *“Iedereen komt met zijn eigen project of een foto van het dak van zijn huis. Met een kompas zoeken we samen welke oriëntatie ideaal zou zijn en we helpen elkaar om de beste oplossingen te vinden”*, voegt Patrick Wouters hieraan toe.

HOE EEN NESTKASTJE BOUWEN VOOR VOGELS?

Het mooie seizoen komt er aan. En dus gaan de vogels stilaan hun nest maken om hun eitjes uit te broeden. Misschien wel in een vogelkastje dat u zelf hebt gemaakt? Met de tips hieronder kunt u er eenvoudig zelf een maken van een fruitbakje. 100% gerecycleerd dus. U kiest zelf welk model u het stevigst of best uitgewerkt vindt, voorbeelden genoeg op het internet... Volg de stappen aan de hand van het bouwplan op www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/tuin/zelf-een-nestkast-maken_707.aspx.

1. Zaag voorzichtig de wanden los met een kleine zaag. (Voorbeeldformaat: 25 tot 30 cm hoog voor de twee puntige wanden, en 20 tot 22 cm voor de twee rechthoekige wanden.) Schroef de wanden aan elkaar met enkele vijzen en

verstevig ze aan de binnenkant met een driehoekig stuk hout. Niet erg als er wat stukken uit de wanden uitsteken. De vogels zullen er zich aan vastklampen.

2. Ongeveer 15 cm boven de vloer van het nestkastje boort u in de voorste wand een gaatje van 2,5 cm tot 5 cm diameter. Dit wordt het vlieggat.

3. Nu kunt u alles monteren. Boor 2 tot 3 kleine gaatjes in de vloer, zodat er water kan uitstromen.

4. Zaag nu het dak uit en zorg ervoor dat het een beetje voorbij de muren komt, zodat regenwater eenvoudig wegstroomt. U kunt het dak waterdicht maken door het te bedekken met plastic verpakingsresten.

1.

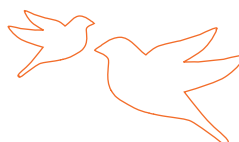
2.

3.

4.

© Foire aux savoir Faire.

AGENDA

Om dit tijdschrift elke maand gratis te ontvangen: 02 775 75 75, abonnement@leefmilieu.irisnet.be of www.leefmilieu.brussels/abonnement.

08/02 – ACTIVITEITEN

ZONDAGOGHTEND OP DE BOERDERIJ

Staat u 's zondags vroeg op? Wilt u van de gelegenheid gebruikmaken om er met de kinderen op uit te trekken of om een leuke wandeling te maken? Zak dan eens af naar de Hoeve van Ukkel. De animatoren zullen u er hartelijk ontvangen op verschillende plaatsen binnen de boerderij: bij de schapen en de geiten, bij de ezels, bij de konijnen en de kippen, of in de seizoensmoestuin. Bezoek de hoeve op uw eigen tempo en ga ook eens op wandel in het groene Vronerodepark.

Plaats van afspraak: van 10.00 tot 12.00 uur in de Hoeve van Ukkel, Oude Molenstraat 93, 1180 Ukkel. GRATIS EN ZONDER INSCHRIJVEN.

12/02 – WORKSHOP

KOKEN MET RESTJES

Neem deel aan de workshop 'koken met restjes' en maak tegelijk kennis met de wereld van voedselverspilling en eerlijke voeding! Etensrestjes van de voorbije dagen vindt u in elke koelkast. Toch hoeven ze niet in de vuilnisbak te eindigen. Met een beetje creativiteit kunt u ze nog een heerlijk tweede leven geven. En dat is dubbele winst: zowel voor het milieu als voor uw portefeuille! In deze workshop gaat u samen aan de slag en leert u met overschotjes toch nog een lekkere, gezonde en verrassende

maaltijd te maken. De vele tips van de begeleiders geven u ongetwijfeld een heleboel inspiratie die u thuis ook kan gebruiken. Tussen pot en pan komt u bovendien meer te weten over eerlijke voeding en hoe voedselverspilling tegen te gaan.

Plaats van afspraak: van 18.00 tot 22.00 uur in GC Essegem, Leopold I-straat 329, 1090 Jette. Openbaar vervoer: metrolijn 6, tram 94, bus 89 (halte Bockstael), metrolijn 6 (halte Pannenhuis), tram 51 (halte Woeste), tram 19 en 94 (halte Kerkhof van Jette), bus 49 en 88 (halte Rechtschapeheid). Prijs: 6 euro. Meebrengen: enkele etensrestjes uit uw eigen (koel)kast, enkele bewaardoosjes, eigen snijmesje. Meer info en inschrijven: essegem@vgc.be, 02 427 80 39, www.essegem.be.

03/03 – WORKSHOP

KOKEN MET RESTJES

Idem. Plaats van afspraak: vanaf 19.30 uur in GC Wabo, Delleurlaan 39-43, 1170 Watermaal-Bosvoorde. Openbaar vervoer: trein (halte station Bosvoorde), tram 94 (halte Delleur). Prijs: 6 euro. Meebrengen: etensrestjes.

15/02 – ACTIVITEIT

REPAIR CAFÉ

Wat doet u met een stoel met een krakkemikige poot? Een broodrooster die niet meer werkt? Een trui waar de motten aan hebben gezeten? Weggooien? Geen sprake van! In het Repair Café worden ze opgeknapt. U kunt er spullen in slechte staat naartoe brengen en ze samen met vakvrouwen en -mannen herstellen. U kunt er kledij, elektrische en elektronische toestellen, computers en fietsen laten herstellen.

Plaats van afspraak: van 14.00 tot 18.00 uur in GC De Kroon, J.B. Vandendrieschstraat 19, 1082 Sint-Agatha-Berchem. Meer info: 0496 46 94 74 – www.repaircafe.be

Voor al uw vragen: